

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมแพ จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิด้วยเทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชนและข้อมูลทุติยภูมิจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม โดยการนำเสนอผลการศึกษาจะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แบบแผนการผลิต การบริโภค และการกระจายรายได้ของวิสาหกิจชุมชน 2) ระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) แนวทางในการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แบบแผนการผลิต การบริโภค และการกระจายรายได้ของวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีเป้าหมายเดียวกันนั้นพบว่าตำบลนาหนองทุ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกันรวม 19 กลุ่มตามที่แสดงรายละเอียด ในบทที่ 2 ตารางที่ 2-1 นั้น แต่จากการสำรวจพบว่ากลุ่มอาชีพที่ดำเนินการในปัจจุบันมีเพียง 5 กลุ่มอาชีพ ได้สุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มอาชีพและรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม และประมวลผลข้อมูล ผลการศึกษาแบบแผนการผลิต การบริโภคและการกระจายรายได้จากการผลิตของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

จากข้อมูลในตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80 และเพศชาย ร้อยละ 20 อายุ สมาชิกทั้งหมดมีอายุแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 16 กลุ่มอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 12 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 5 สถานภาพสมรส ร้อยละ 90 เป็นผู้ที่มีสมรสแล้ว

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา(ป.1 - ป.6) เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) คิดเป็นร้อยละ 21.7 และ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) คิดเป็นร้อยละ 20 และมีจำนวนบางส่วนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรอนุปริญญาและปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.7

จากตารางที่ 4.3 ร้อยละ 80 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-6 คน รองลงมา มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 1-3 คน ร้อยละ 18.3 และที่มีสมาชิกระหว่าง 7-10 คน ร้อยละ 1.7

ในด้านการอุปการะเลี้ยงดู พบว่า สมาชิกต้องอุปการะ จำนวน 1-3 คน ร้อยละ 90 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่สามารถเป็นแรงงานในการทำงานให้แก่ครอบครัวได้ คือ มีแรงงานในครอบครัวจำนวน 4 - 6 คน ร้อยละ 6.7 มีจำนวนแรงงานระหว่าง 1 - 3 คน ร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4.1

เพศ อายุ และ สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	12	20
หญิง	48	80
รวม	60	100
<u>อายุ</u>		
20 – 30	10	16
31 – 40	41	68
51 – 60	7	12
61 ปีขึ้นไป	2	5
รวม	60	100
<u>สถานภาพสมรส</u>		
โสด	4	6.7
สมรส	54	90
หย่า/หม้าย	2	3.3
รวม	60	100

ตารางที่ 4.2

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	0	0
ประถมศึกษา(ป.1 – ป.6)	32	53.3
มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.1 – ม.3)	12	20
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6)	13	21.7
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)	1	1.7
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	1	1.7
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	1	1.7
สูงกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	0	0
รวม	60	100

ตารางที่ 4.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว การอุปการะ และจำนวนแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</u>		
1 – 3 คน	11	18.3
4 – 6 คน	48	80
7 – 10 คน	1	1.7
11 คนขึ้นไป	0	0
รวม	60	100
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู</u>		
ไม่มี	0	0
1 – 3 คน	54	90
4 – 6 คน	4	6.7
7 – 10 คน	2	3.3
11 คนขึ้นไป	0	0
รวม	60	100
<u>จำนวนสมาชิกที่สามารถช่วยเป็นแรงงานในการทำงาน</u>		
ไม่มี	0	0
1 – 3 คน	38	63.3
4 – 6 คน	19	31.7
7 – 10 คน	3	5
11 คนขึ้นไป	0	0
รวม	60	100

4.1.2 อาชีพหลักและรายได้ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

จากตารางที่ 4.4 พบว่า อาชีพหลักของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน คือ การทำกสิกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาได้แก่ ค้าขาย และทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ร้อยละ 10 ประกอบอาชีพอื่นๆ อีกร้อยละ 8.3 มีส่วนน้อยที่รับราชการคิดเป็นร้อยละ 1.7

รายได้จากการประกอบอาชีพหลักของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.7 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 1,000–5,000 บาท ร้อยละ 38.3 รายได้ระดับ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 15 มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 3.3 และมีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.7 ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.4

อาชีพหลักของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลักในปัจจุบัน (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)		
ทำนา ทำสวน ทำไร่ (กสิกรรม)	42	70
เลี้ยงสัตว์	0	0
ประมง	0	0
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	6	10
ค้าขาย	6	10
รับราชการ	1	1.7
อื่นๆ	5	8.3
รวม	60	100

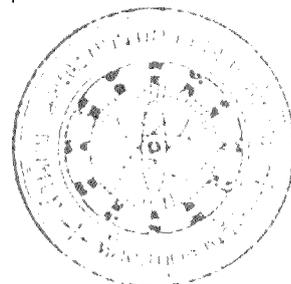
ตารางที่ 4.5

รายได้จากอาชีพหลักของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากอาชีพหลัก		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	0	0
1,000 – 5,000 บาท	23	38.3
5,001 – 10,000 บาท	25	41.7
10,001 – 15,000 บาท	9	15
15,001 – 20,000 บาท	2	3.3
20,000 บาทขึ้นไป	1	1.7
รวม	60	100

4.1.3 อาชีพเสริมและรายได้

จากตารางที่ 4.6 สมาชิกของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ประกอบอาชีพเสริมประเภท ทำนา ทำสวน ทำไร่ มากกว่าอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมากลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปในจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 25.4 เมื่อเทียบกับอาชีพอื่น นอกเหนือจากนี้กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเสริม อื่น ได้แก่ รับจ้างทั่วไป นอกจังหวัด อุตสาหกรรมในครัวเรือน เลี้ยงสัตว์ บุตรหลานช่วยเหลือ และงานอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนรายได้จากอาชีพเสริม จากตารางที่ 4.6 พบว่า สมาชิกมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 79.9

ตารางที่ 4.6
อาชีพเสริมและรายได้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพเสริมของท่านคือ (เลือกตอบได้หลายข้อ)	24	40.7
ทำนา ทำสวน ทำไร่ (กสิกรรม)	3	5.1
เลี้ยงสัตว์	3	5.1
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	1	1.7
ค้าขาย	5	8.5
รับจ้างทั่วไปนอกจังหวัด	15	25.4
รับจ้างทั่วไปในจังหวัด	3	5.1
บุตรหลานช่วยเหลือ	5	8.5
อื่นๆ (ระบุ)		
รวม	59	100
รายได้จากอาชีพเสริม		
ไม่มีรายได้	0	0
ต่ำกว่า 1,000 บาท	1	3.3
1,000 – 5,000 บาท	24	79.9
5,001 – 10,000 บาท	3	9.9
10,000บาทขึ้นไป	2	6.7
รวม	30	100

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า1คำตอบ

4.1.4 ฐานะทางการเงิน ความเพียงพอของรายได้และค่าใช้จ่าย

จากตารางที่ 4.7 จากแบบสอบถามพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 80 ฐานะดีคิดเป็นร้อยละ 3.3 และฐานะยากจน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ความเพียงพอของรายได้ในแต่ละเดือนพบว่า ส่วนใหญ่บางเดือนพอ บางเดือนไม่พอเดือน คิดเป็นร้อยละ 75 พอใช้ทุกเดือน คิดเป็นร้อยละ 20 และพบว่า ไม่พอใช้เกือบทุกเดือนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 5

4.1.5 แบบแผนการบริโภคและค่าใช้จ่ายประจำวัน

จากตารางที่ 4.8 แบบแผนการบริโภคและการใช้จ่ายประจำวันเกี่ยวกับการซื้ออาหารเพื่อบริโภค ในครอบครัว พบว่า สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน จ่ายเงินซื้อเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากผลิตเองได้น้อยเฉพาะ ร้อยละ 50 สมาชิกจ่ายเงินซื้ออาหารที่ผลิตเองไม่ได้ ร้อยละ 43.3 รองลงมา ร้อยละ 6.7 ต้องซื้อทุกอย่าง เพราะผลิตเองไม่ได้ และไม่มีสมาชิกที่ไม่ต้องซื้ออาหารเพื่อการบริโภค (กลุ่มที่ไม่ต้องซื้อ=0)

ตารางที่ 4.7

ฐานะทางการเงินความเพียงพอของรายได้และค่าใช้จ่ายของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวของท่านมีฐานะการเงิน		
ดีมาก	0	0
ดี	2	3.3
ปานกลาง	48	80
ยากจน	10	16.7
รายได้เพียงพอสำหรับใช้ตลอดเดือนหรือไม่		
พอใช้ทุกเดือน	12	20
บางเดือนพอ บางเดือนไม่พอใช้	45	75
ไม่พอใช้เกือบทุกเดือนเป็นส่วนใหญ่	3	5
ไม่พอใช้ทุกเดือน	0	0
รวม	60	100

ตารางที่ 4.8

การใช้จ่ายประจำวันในการซื้ออาหารเพื่อบริโภคในครอบครัว

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายประจำวันในการซื้ออาหารเพื่อบริโภคในครอบครัว		
ไม่ต้องซื้อ (ผลิตเองได้)	0	0
ซื้อเป็นส่วนน้อย (ส่วนใหญ่ผลิตได้เอง)	26	43.3
ซื้อเป็นส่วนใหญ่ (ผลิตได้น้อย)	30	50
ซื้อทุกอย่าง	4	6.7
อื่นๆ (ระบุ)	0	0
รวม	60	100

4.1.6 หนี้สินและแหล่งเงินกู้

จากตารางที่ 4.9 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการกู้ยืมเงิน คิดเป็นร้อยละ 80 ไม่ต้องการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 16.7 กลุ่มตัวอย่างมีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 91.7 และกลุ่มตัวอย่างมีหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.3 โดยเหตุผลที่ต้องการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ มากกว่าเหตุผลอื่น คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือเพื่อใช้จ่าย

ภายในครอบครัว ร้อยละ 30.3 เพื่อการศึกษาบุตร ร้อยละ 21.2 และต้องการกู้เงินเพื่อชำระหนี้สิน น้อยที่สุด ร้อยละ 15.2 ของเหตุผลในการกู้เงินอื่น ๆ

จากตารางที่ 4.10 แหล่งกู้ยืมเงินของสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะกู้ยืมเงินจาก กองทุนหมู่บ้าน มากกว่าแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมา จะกู้ยืมเงินจาก ญาติพี่น้อง ร้อยละ 25 กู้ยืมเงินจากสหกรณ์หรือ กลุ่มออทริพย์หมู่บ้าน ร้อยละ 20.3 แหล่งกู้ยืมเงินนอกระบบ ร้อยละ 10.9 และแหล่งเงินกู้ที่สมาชิกจะกู้ยืม น้อยที่สุดคือ ธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 4.7

ตารางที่ 4.9
หนี้สิน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความต้องการกู้ยืมเงิน</u>		
ต้องการ	48	80
ไม่ต้องการ	10	16.7
ไม่ตอบ	2	3.3
รวม	60	100
<u>หนี้สิน ในปัจจุบัน</u>		
มี	55	91.7
ไม่มี	5	8.3
รวม	60	100
<u>จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	9	15
10,001 – 50,000 บาท	41	68.3
50,000 – 100,000 บาท	5	8.3
100,000 บาทขึ้นไป	2	3.3
ไม่ตอบ	3	5
รวม	60	100
<u>เหตุผลหลักในการกู้ยืมเงิน</u>		
ใช้จ่ายภายในครอบครัว	20	30.3
ชำระหนี้	10	15.2
เพื่อการศึกษาบุตร	14	21.2
เป็นทุนในการประกอบอาชีพ	21	31.8
อื่นๆ (ระบุ)	1	1.5
รวม	66	100

ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 4.10
แหล่งเงินทุน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ญาติพี่น้อง	16	25
แหล่งกู้เงินนอกระบบ	7	10.9
ธนาคารพาณิชย์	3	4.7
สหกรณ์ หรือกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน	13	20.3
กองทุนหมู่บ้าน	23	35.9
อื่นๆ (ระบุ)	2	3.1
รวม	64	100

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2 ระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและวัดระดับกิจกรรม 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย คำถามมีจำนวน 17 ข้อ แบ่งกิจกรรมออกเป็น 7 กลุ่ม คือ การแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอ การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การจัดพื้นที่ดินให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศวิทยาโดยวิธีทางธรรมชาติ การลดต้นทุนการผลิต การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ และการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ ผลการศึกษามีดังนี้

1.การปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1.1การแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอ

จากข้อมูลในตาราง 4.11 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติกิจกรรม ในการแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.48$) ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการผลิตในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.60$) ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์/พันธุ์พืชในการผลิตในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.25$) และได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ในการเลี้ยงสัตว์ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.98$)

ตารางที่ 4.11

การแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอ

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{X}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการผลิต	0	40 (66.7)	16 (26.7)	4 (6.7)	60 (100)	1.60	0.616	น้อย
ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์/พันธุ์พืชในการผลิต	0	25 (42.4)	24 (40.7)	10 (16.9)	59 (100)	1.25	0.733	น้อย
ได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ในการเลี้ยงสัตว์	0	18 (31.6)	20 (35.1)	19 (33.3)	57 (100)	0.98	0.813	น้อย
ระดับการปฏิบัติกิจกรรมการแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอ รวม						1.27	0.99	

1.2 การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

จากตารางที่ 4.12 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมการทำการเกษตรแบบผสมผสานในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.68$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่ามีการปลูกข้าว พืชไร่ ผลไม้และเลี้ยงสัตว์ในสวน/ไร่นาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80$) ปลูกพืชมากกว่าหนึ่งอย่างเพื่อให้ผลผลิตทยอยออกตลอดทั้งปีในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.63$) เลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์บกให้เหมาะสมกับแรงงานและพื้นที่ที่มีในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.61$)

ตารางที่ 4.12

การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
ปลูกข้าว พืชไร่ ผลไม้และเลี้ยงสัตว์ในสวน/ไร่นา	13 (22)	27 (45.8)	13 (22)	6 (10.2)	59 (100)	1.80	0.906	ปานกลาง
ปลูกพืชมากกว่าหนึ่งอย่างเพื่อให้ผลผลิตทยอยออกตลอดทั้งปี	9 (15.3)	25 (42.4)	19 (32.2)	6 (10.2)	59 (100)	1.63	0.869	น้อย
เลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์บกให้เหมาะสมกับแรงงานและพื้นที่ที่มี	4 (6.8)	34 (57.6)	15 (25.4)	6 (10.2)	59 (100)	1.61	0.766	น้อย
ระดับการปฏิบัติกิจกรรม การทำการเกษตรแบบผสมผสาน รวม						1.68	0.72	

1.3 การจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

จากตารางที่ 4.13 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.68$) โดยปฏิบัติในการจัดเตรียมพื้นที่ให้สามารถจัดหาแหล่งน้ำจากภายนอกมาเติมให้เพียงพอในการผลิต ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.56$) และมีการปฏิบัติในการจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิตอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.71$)

ตารางที่ 4.13

การจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
จัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิต	6 (10.2)	30 (50.8)	14 (23.7)	9 (15.3)	59 (100)	1.56	0.876	น้อย
จัดเตรียมพื้นที่ให้สามารถจัดหาแหล่งน้ำจากภายนอกมาเติมให้เพียงพอในการผลิต	5 (8.5)	37 (62.7)	12 (20.3)	5 (8.5)	59 (100)	1.71	0.744	ปานกลาง
ระดับการปฏิบัติกิจกรรมการจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี						1.63	0.78	

1.4 การรักษาระบบนิเวศและความสมบูรณ์ของดิน

จากตารางที่ 4.14 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศโดยการงดใช้สารเคมีในระดับปานกลาง $\bar{X} = 1.68$

ตารางที่ 4.14

การรักษาระบบนิเวศและความสมบูรณ์ของดิน

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศโดยการงดใช้สารเคมี	8 (13.3)	27 (45.8)	21 (35.6)	3 (5.1)	59 (100)	1.68	0.78	ปานกลาง

1.5 การลดต้นทุนการผลิต

จากตารางที่ 4.15 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมในการลดต้นทุนการผลิตในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 1.71$ โดยการลดต้นทุน โดยการไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีควบคุมวัชพืชและแมลงศัตรูพืชอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.73$) การลดต้นทุนการผลิตในการเลี้ยงสัตว์โดยใช้ผลผลิตในสวน/ไร่/นาเป็นอาหารสัตว์ แทนการซื้ออาหารสำเร็จรูปอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.83$) การลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรโดยใช้แรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักรอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$) การลดต้นทุนทางการผลิตโดยใช้แรงงานคนในครอบครัวอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 1.76$)

ตารางที่ 4.15

การลดต้นทุนการผลิต

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
ลดต้นทุนโดยการไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีควบคุมวัชพืชและแมลงศัตรูพืช	5 (8.3)	37 (61.7)	15 (25)	3 (5.0)	60 (100)	1.73	0.686	ปานกลาง
ลดต้นทุนการผลิตในการเลี้ยงสัตว์โดยใช้ผลผลิตในสวน/ไร่/นาเป็นอาหารสัตว์ แทนการซื้ออาหารสำเร็จรูป	11 (18.6)	33 (55.9)	9 (15.3)	6 (10.2)	59 (100)	1.83	0.854	ปานกลาง
ลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรโดยใช้แรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักร	7 (12.1)	28 (48.3)	17 (29.3)	6 (10.3)	58 (100)	1.62	0.834	ปานกลาง
ลดต้นทุนทางการผลิตโดยใช้แรงงานคนในครอบครัว	10 (16.9)	30 (50.8)	14 (23.7)	5 (8.5)	59 (100)	1.76	0.837	ปานกลาง
ระดับการปฏิบัติกิจกรรมการลดต้นทุนการผลิต						1.71	0.84	

1.6 การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ

จากตารางที่ 4.16 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมในการแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย $\bar{X} = 1.64$ โดย การรับคำปรึกษาแนะนำ การประกอบอาชีพทางการเกษตรจากนักวิชาการหรือหน่วยงานต่างๆอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X} = 1.71$) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพด้วยตัวเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.13$)

ตารางที่ 4.16

การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
ได้รับคำปรึกษาแนะนำ การประกอบอาชีพทางการเกษตรจากนักวิชาการหรือหน่วยงานต่างๆ	7 (11.9)	35 (59.3)	10 (16.9)	7 (11.9)	59 (100)	1.71	0.832	ปานกลาง
ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพด้วยตัวเอง	12 (20)	45 (75.0)	2 (3.3)	1 (1.7)	60 (100)	2.13	0.536	ปานกลาง
ระดับการปฏิบัติกิจกรรม การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ						1.92	0.81	

1.7 การรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ

จากตารางที่ 4.17 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติกิจกรรมในการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 1.92$ มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.72$) มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อต่อรองการขายผลผลิตกับระบบตลาดอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.25$)

ตารางที่ 4.17

การรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ

การปฏิบัติกิจกรรม	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ	รวม	\bar{x}	SD	การแปลค่า
	มาก	ปานกลาง	น้อย					
มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์	13 (21.7)	27 (45)	10 (16.7)	10 (16.7)	60 (100)	1.72	0.993	ปานกลาง
มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อต่อรองการขายผลผลิตกับระบบตลาด	4 (6.7)	26 (43.3)	11 (18.3)	19 (31.7)	60 (100)	1.25	0.985	น้อย
ระดับการปฏิบัติกิจกรรมการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ						1.48	0.68	

ตารางที่ 4.18
การจัดลำดับภาพรวมระดับการปฏิบัติกิจกรรม
ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ

ลำดับ	องค์ประกอบ	\bar{x}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ	1.92	0.81	ปานกลาง
2	การลดต้นทุนการผลิต	1.73	0.84	ปานกลาง
3	การทำเกษตรแบบผสมผสาน	1.68	0.72	ปานกลาง
4	การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศวิทยาโดยวิถีทางธรรมชาติ	1.68	0.80	ปานกลาง
5	การจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี	1.63	0.78	น้อย
6	การรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ	1.48	0.68	น้อย
7	การแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างพอเพียง	1.27	0.99	น้อย
	\bar{x}	1.62	0.80	น้อย

จากตารางที่ 4.18 การจัดลำดับรวมของการปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาหนองหุ้ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีการปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับน้อย โดยมีการแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติการมากที่สุด รองลงมาเป็น การลดต้นทุนการผลิต การทำเกษตรแบบผสมผสาน การปฏิบัติในเรื่องการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศวิทยาในระดับปานกลาง โดยมีการจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี การรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ และการแสวงหาทรัพยากรการผลิตอย่างพอเพียง น้อย

4.3 การพัฒนารูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนารูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนตำบลนาหนองหุ้ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจะนำเสนอแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ส่วนที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

4.3.1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการระดมความคิดเห็น แบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1)จุดแข็ง(Strengs)

1.1) มีธรรมชาติที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, ตลาดชุมชน, ตลาดริมทาง, ถ้ำพญานาคราช, ไร่ข้าวไร่, บ้านดิน, น้ำตกพลาญทอง, ถ้ำเกล็ดแก้ว, ถ้ำลายแทง, ศูนย์วิจัยกีฏวิทยาป่าไม้, ศูนย์ดับไฟป่า, สถานีวนวิจัยดงลาน, อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน, ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร, ป่าชุมชนบ้านหนองจาน, ป่าชุมชนจำผักหนาม

1.2) ชาวบ้านยังมีวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบชนบทและมีความร่วมมือในระดับสูง

2) จุดอ่อน(Weaknesses)

2.1) แหล่งท่องเที่ยวในตำบลนาหนองทุ่มยังได้รับรับการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง

2.2) ถนน/เส้นทางที่เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวขาดการพัฒนา ถนนส่วนใหญ่ยังเป็นถนนดิน/ลูกรังทำให้การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก

2.3) อบต.นาหนองทุ่ม ไม่มีการกำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาผู้นำและขาดการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.4) กลุ่มอาชีพที่มีการรวมกลุ่มในปัจจุบันขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ไม่มีการจดบันทึกและรวบรวมข้อมูลด้านการเงินและบัญชีปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ขาดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อต่อยอดจากการท่องเที่ยว เช่น ของที่ระลึกจากทรัพยากรหรือวัตถุดิบในชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน

3) โอกาสในการพัฒนา(Opportunities)

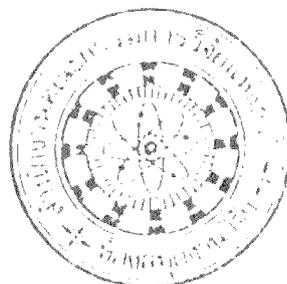
3.1) มีหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวสนับสนุน อาทิ อบต.นาหนองทุ่ม ให้การสนับสนุนกิจกรรม พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้าสว่างภายในและรอบบริเวณถ้ำพญานาคราช และสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ รวมทั้งสำนักงานเกษตรอำเภอชุมแพ และอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

3.2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับความนิยม/สนใจจากนักท่องเที่ยวสูง

4) อุปสรรค (Threats)

4.1) ขาดการตัดสินใจเด็ดขาดของอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เนื่องจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์และพัฒนาได้เต็มที่เพราะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

4.2) มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวน้อย ทำให้มีรายได้เพิ่มไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.19 เมตริก TOWS จากการวิเคราะห์ SWOT
พื้นที่ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

	O	T
	- หน่วยงานการท่องเที่ยวสนับสนุน - ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับ ความนิยมจากนักท่องเที่ยว	- กฎระเบียบ - การตัดสินใจของอุทยาน - มีนักท่องเที่ยวน้อยมีรายได้ เพิ่มไม่มากนัก
S	SO	ST
- มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งดงาม - มีพืช ผัก ผลไม้ พื้นบ้าน อุดมสมบูรณ์ - ชาวบ้านมีความร่วมมือ	- กำหนดแผนความร่วมมือกับหน่วยงาน สนับสนุน	- มีการแบ่งปันจัดสรรรายได้ จากการท่องเที่ยวที่เป็นธรรม - จัดเส้นทางท่องเที่ยวให้ ดึงดูดน่าสนใจ
W	WO	WT
- ขาดอุปกรณ์สนับสนุนการท่องเที่ยวเช่น ไฟแสง สว่าง ป้ายบอกทาง เป็นต้น - เส้นทางคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก - ขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว - ขาดผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น เช่น อาหาร ตามฤดูกาล, พัฒนาของที่ระลึกที่แสดงอัตลักษณ์ ของชุมชน	- พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้หลากหลายและ แสดงถึงอัตลักษณ์ เพื่อเป็นของที่ระลึก - จัดระบบการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ปราชญ์ชาวบ้าน - พัฒนาความรู้การจัดการท่องเที่ยวและHome Stay, การตลาด, การบัญชี, การจัดการกลุ่ม อาชีพ - อบรมจัดสรรงบประมาณสนับสนุน	ไม่มี

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค พบว่า

5) จุดอ่อนที่มีโอกาสในการพัฒนา มีดังนี้

5.1) พัฒนาผลิตภัณฑ์และการผลิตของวิสาหกิจชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของตำบลนาหนองทุ่ม เพื่อเป็นของที่ระลึกจากการท่องเที่ยว และพัฒนารูปแบบอาหารพื้นบ้านของตำบลนาหนองทุ่มที่มีลักษณะเด่น เช่น ข้าวเหนียวไร่ ผักหวาน ลำไยและผลไม้อื่น ๆ เพื่อสร้างลักษณะเด่นให้กับแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรม (Home stay)

5.2) จัดระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้านให้กับเยาวชนในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.3) พัฒนาความรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพ การจัดโครงสร้างองค์กร การบันทึกบัญชี การจัดสรรรายได้และเงินปันผล เพื่อให้การรวมกลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6) จุดแข็งที่ควรส่งเสริมและพัฒนา ที่จะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ต่อชุมชน มีดังนี้

6.1) ชาวบ้านมีความสามัคคี และความร่วมมือกันสูง เป็นจุดเด่นที่จะทำให้เมื่อมีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวแล้ว จะส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

6.2) การที่ตำบลนาหนองทุ่มมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งจัดควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวให้น่าสนใจ แผนผัง 4-1 เส้นทางท่องเที่ยวตำบลนาหนองทุ่ม

4.3.2 ผลการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของคนในชุมชนตำบลนาหนองทุ่ม ซึ่งได้กลุ่มอาชีพที่ดำเนินการในปัจจุบันและได้จดทะเบียนกับทางราชการ จำนวน 5 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์ บ้านโนนชาติ กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านชำผักหนาม กลุ่มวิกผม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจากการลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้ผลการประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพด้วยกระบวนการกลุ่ม (Focus group) เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2553 ได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

กลุ่ม สตรีสหกรณ์บ้านโนนชาติ

กลุ่มก่อตั้งเมื่อปี 2547 มีสมาชิก 18 คน โดยการส่งเสริมองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม ในรูปแบบของกองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพ และมีการระดมหุ้นภายในกลุ่มได้เงินประมาณ 9,000 บาท ต่อมาปี 2550 จึงมีหน่วยงานจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานในรูปแบบของสหกรณ์ สมาชิกลงทุนกัน หุ้นละ 10 บาท คนละ 10 หุ้นขึ้นไป และงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม จำนวน 100,000 บาท ในรูปแบบเงินกู้ยืม โดยส่งคืนปีละ 10,000 บาท กิจกรรมของกลุ่มจะซื้อเศษผ้าจากโรงงานเพื่อนำมาตัดและเย็บต่อเป็นผ้าห่ม แหล่งตลาดขายสินค้าของกลุ่ม ได้แก่ ที่ทำการกลุ่ม งานกาชาด ร้านค้า งานเกษตรภาคอีสาน และองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่มช่วยหาตลาดใหม่ๆ อีกทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้กลุ่มมีปัญหาทางการตลาด คือ ลูกค้ายอมรับว่าสินค้าของกลุ่มราคาแพง เป็นต้น

กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านชำผักหนาม

กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านชำผักหนาม (เย็บผ้าโหล (กางเกง)) ม.11 บ้านชำผักหนาม ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2551 มีสมาชิก 10 คน เริ่มจากนางบังอร วรไวย ซึ่งกลับมาจากกรุงเทพและมีประสบการณ์ทำงานเย็บเสื้อผ้าด้วยจักรอุตสาหกรรม (เย็บผ้าโหล) จึงได้ชักชวนเพื่อนบ้านและสตรีในหมู่บ้านที่ว่างงานและมีความสนใจมารวมกลุ่มเย็บผ้า ซึ่งเริ่มแรกได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากพัฒนาชุมชนอำเภอชุมแพ (งบโครงการอยู่ดีมีสุข) จำนวน 53,700 บาท นำมาซื้อจักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม 5 ตัว และออกไปหางานมาทำ การเย็บผ้าของกลุ่มเย็บผ้านั้นเป็นการเย็บเสื้อผ้า โดยผ้าที่เย็บนั้นรับมาจากโรงงานอุตสาหกรรมในตัวอำเภอชุมแพ โดยมีนางบังอร วรไวย เป็นผู้ไปติดต่อกับโรงงานและคอยเป็นที่เลี้ยงสอนวิธีการเย็บ การรวมกลุ่ม เริ่มจากการเย็บที่บ้านของตนเอง (สำหรับสมาชิกที่มีจักรเป็นของตัวเอง) กับการรวมกลุ่มกันแล้ว มาเปรียบเทียบการทำงานกันแล้วพบว่าทำงานช้าเร็วไม่เท่ากัน พบว่าการรวมกลุ่มกันนั้นสามารถทำได้ เร็วกว่าการทำงานเพียงคนเดียว อุปกรณ์ประกอบด้วย จักรเย็บอุตสาหกรรม, จักรโพง 4 เส้น, จักรโพงริมเล็ก, จักรแซก จากนั้นก็เย็บผ้าตามแบบและขั้นตอนตามตัวอย่างเสื้อผ้าที่รับมา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มี 3 อย่าง ได้แก่ เย็บผ้าโหล (กางเกง), พรหมเช็ดเท้า, เบาะนั่ง

กลุ่มวิกผม

การก่อตั้งกลุ่มเกิดจาก มีนายทุนเข้ามาตั้งบริษัทในพื้นที่อำเภอ ชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น เพื่อผลิต วิกผมส่งออกประเทศญี่ปุ่น โดยมีบริษัทใหญ่อยู่ที่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้นำของกลุ่มเกิดความสนใจจึงได้สมัครเข้ารับการฝึกอบรม เทียวไป- กลับ บ้านวังยาวน้อย - ชุมแพ อยู่ระยะหนึ่ง จึงเกิดความคิดชักชวนคนในหมู่บ้านเข้าร่วมฝึกอบรมด้วยกันเพื่อช่วยทุนรายจ่ายค่ารถโดยสารโดยช่วยกันเฉลี่ยเงินเหมารถในหมู่บ้านให้รับ-ส่ง อยู่เป็นเวลา

2 เดือน ครบตามที่ทางบริษัทกำหนด จากนั้นจึงได้นำงานกลับมาทำที่บ้าน แล้วคนว่างงาน ในหมู่บ้าน เห็นว่ามีรายได้จึงสนใจอยากทำบ้าง ผู้นำจึงได้สอบถามทางบริษัทถึงเรื่องรับคนเข้าทำงานเพิ่ม ทางบริษัทได้ให้ลงชื่อไว้แล้วจัดอบรมฝึกทักษะในการปฏิบัติงานเป็นเวลา 2 เดือนเช่นกัน จากนั้นจึงได้ให้สมาชิกระบุเลขที่บัญชีไว้เพื่อทำการโอนเงินเข้าบัญชีเมื่อทำงานครบในแต่ละเดือน งานที่สมาชิกรับมาทำก่อนจะส่งบริษัทได้ต้องทำการตรวจขั้นต้นโดยผู้นำกลุ่มก่อนจากนั้นจึงส่งต่อไปให้บริษัทเพื่อรับงานใหม่มาทำ ผู้นำจะเป็นผู้แจกจ่ายงานให้กับสมาชิกโดยขึ้นอยู่กับความชำนาญของแต่ละคนเพื่อให้ทันตามเวลาที่บริษัทกำหนด

กลุ่ม ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด

จัดตั้งกลุ่มในวันที่ 4 มกราคม 2548 มีสมาชิกในครั้งแรกจำนวน 41 คน และได้รับสมัครสมาชิกกลุ่มเพิ่มเติมในปีต่อมา มีสมาชิกกลุ่มเพิ่มอีก 2 คน รวมทั้งสิ้นมีสมาชิกจำนวน 43 คน จนถึงปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์กลุ่ม คือ ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด บรรจุกระสอบ กระสอบละ 50 กิโลกรัม ราคาขายกระสอบละ 250 บาท (ต้นทุนกระสอบละ 210 บาท) ในการผลิตปุ๋ยกลุ่มได้แบ่งเวรกันเข้ามาทำงานวันละ 3 คน จ้างค่าแรงงานคนละ 130 บาท ต่อวัน หมุนเวียนกันจนครบตามจำนวนสมาชิก เริ่มทำงานตั้งแต่ 08.00 – 17.00 น. ผลิตปุ๋ยปีละ 2 เดือน คือในเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน เป็นประจำทุกปี ผลิตปุ๋ยได้ปีละ 200 กระสอบ กรณีมีลูกค้าสั่งเพิ่มจึงจะผลิตสินค้าเพิ่มตามออเดอร์ของลูกค้าโดยในการผลิตปุ๋ยจะไม่ผลิตปุ๋ยเก็บไว้ครวละมากๆ เนื่องจากปุ๋ยสามารถเก็บไว้ได้ไม่เกิน 1 ปี หากเก็บไว้นานกว่านั้นปุ๋ยจะหมดคุณภาพ น้ำหนักลด และปุ๋ยจะไม่จับกันเป็นเม็ด

กลุ่ม ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนหนองจานเป็นผู้ดำเนินงานและขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เป็นระยะเวลา 1 ปีมาแล้ว มีกิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์พร้อมทั้งมีกิจกรรมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ อบต. ให้การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้าสว่างภายในและรอบบริเวณถ้าพญานาคราช และสนับสนุนงบประมาณ ในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนการดำเนินงาน คือ อบต.นาหนองทุ่ม,สำนักงานเกษตรอำเภอชุมแพ และอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, ตลาดชุมชน, ตลาดริมทาง, ถ้าพญานาคราช, ไร่ข้าวไร่, บ้านดิน, น้ำตกพลาญทอง, ถ้ำเกลือแก้ว, ถ้ำสายแหง, ศูนย์วิจัยกัญญาวิทยาป่าไม้, ศูนย์ดับไฟป่า, สถานีวนวิจัยดงลาน, อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน, ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร, ป่าชุมชนบ้านหนองจาน, ป่าชุมชนชำผักหนาม

4.3.3 การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิและบทสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาติ กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านชำผักหนาม กลุ่มวิถกม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะมีแนวทางการวางแผนการดำเนินงานและ การบริหารจัดการกลุ่ม ที่คล้าย แต่แตกต่างกัน ในบางเรื่อง ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้เครื่องมือ ช่วยในการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มประสบปัญหาศักยภาพในการบริหารจัดการต่ำ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา (Analyze Cause) โดยใช้ แผนภูมิ ก้างปลา (CAUSE AND EFFECT DIAGRAM หรือ Fish-Bone Diagram) ได้ดังนี้

1) ด้านการจัดการ

วิสาหกิจชุมชนทั้ง 5 กลุ่ม มีปัญหาด้านการจัดการ กล่าวคือ การจัดโครงสร้างองค์กร ไม่ชัดเจน ขาดความรู้ด้านการจัดการ ขาดการวางแผนควบคุม ขาดแรงจูงใจในการทำงาน

2) ด้านการผลิต

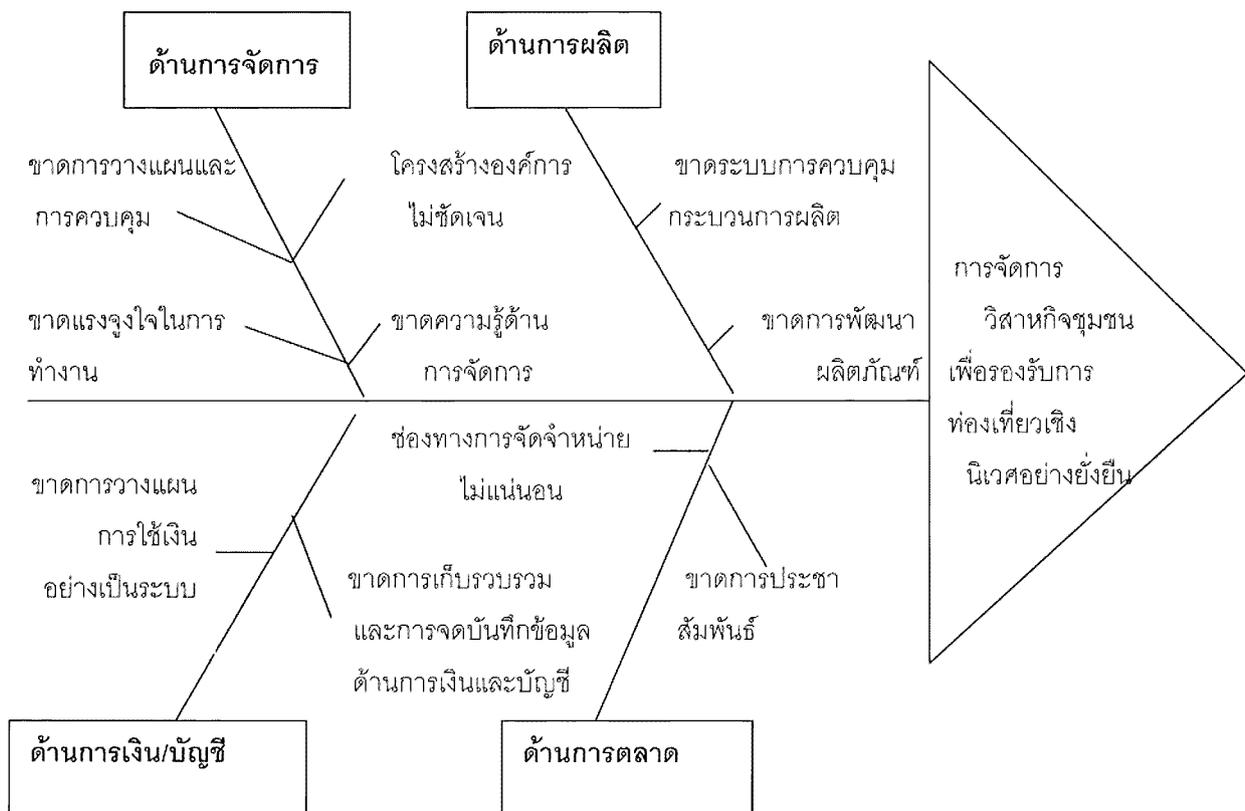
กลุ่มอาชีพของตำบลนาหนองทุ่ม ขาดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดย 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาติ กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านชำผักหนาม และกลุ่มวิถึผสม จากทั้งหมด 5 กลุ่มอาชีพ ขาดต้นจำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิตจากภายนอกท้องถิ่น ไม่มีการควบคุมกระบวนการผลิต และไม่มีการวางแผนการผลิต โดยจะผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อ ตลอดจนข้อจำกัดในการผลิตสินค้า โดยจะผลิตสินค้าหลังจากที่ว่างจากการทำงานหลักเท่านั้น

3) ด้านการเงินและบัญชี

กลุ่มอาชีพของตำบลนาหนองทุ่ม ยังไม่มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ เป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่าย ทำให้กลุ่มอาชีพไม่รู้สถานะทางการเงินที่แท้จริง และประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง

4) ด้านการตลาด

กลุ่มอาชีพของตำบลนาหนองทุ่ม ไม่มีการประชาสัมพันธ์สินค้า และช่องทางการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอนจำกัดแต่เพียงตามแหล่งที่ราชการสนับสนุน เช่น งานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ งานกาชาดของอำเภอ งานเกษตรภาคอีสาน และไม่มีการประมาณยอดขายที่แท้จริงทำให้การกำหนดราคาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 1 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

แผนภูมิที่ 1 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

จากการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์ บ้านโนนชาติ กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านขำผักหนาม กลุ่มวิถัฒม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีศักยภาพการบริหารจัดการค่อนข้างต่ำ อยู่ในช่วงต้องปรับปรุงถึงปานกลางโดยมีปัญหาด้านการจัดการ การผลิต การเงินและบัญชี และด้านการตลาด และการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวแบบพึ่งพาทุนภายนอก ซึ่งจากการระดมความคิดเห็นแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ ดังกล่าว มีความคิดเห็นร่วมกันในแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีระเบียบกลุ่มอาชีพ และการจัดโครงสร้างกลุ่มอาชีพ เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพมีความยั่งยืนต่อไป
2. การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การเงิน/บัญชี และการตลาด ให้กับสมาชิกกลุ่มอาชีพ
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ และการหาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพที่มีความหลากหลาย
4. การพัฒนาความรู้ด้านการผลิตอย่างเป็นระบบโดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

ตารางที่ 4.20 แบบสรุปผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ

ประเด็น	กลุ่มสตรีสหกรณ์			กลุ่มเปี่ยมผล			กลุ่มวิถีม			กลุ่มเปี่ยมพรซึ่งสุขภาพ			กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		
	ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล		
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ															
1. ทิศทางวิสาหกิจชุมชน			✓												✓
2. การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน			✓												✓
3. การบริหารตลาด	✓														✓
4. การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร			✓												✓
5. การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน			✓												✓
6. กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ			✓												✓
ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์															
7. ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน															
7.1 ด้านประสิทธิภาพติดตามภารกิจวิสาหกิจชุมชน															
1) ลดรายจ่าย			✓												✓
2) เพิ่มรายได้	✓														✓
3) มีคุณภาพชีวิตดี ทั้งตนเองได้	✓														✓
7.2 ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ	✓														✓
7.3 ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน			✓												✓
7.4 ด้านพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	✓														✓
ผลการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน		ปานกลาง			ต้องปรับปรุง			ปานกลาง					ปานกลาง		ต้องปรับปรุง

4.3.4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากจุดอ่อนจุดแข็งโอกาสและอุปสรรค และศักยภาพของกลุ่มอาชีพ โดยการจัดประชุมเวทีประชาคมโดยมีเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ จึงจำเป็นต้องนำขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) และประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) จากจุดอ่อนที่ควรพัฒนาและจุดแข็งที่ควรส่งเสริมสนับสนุน ของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้คิดและวางแผนร่วมกันหรือไม่ โดยทุกคนเห็นว่าจะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการรับรู้ ร่วมทำงาน และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาตำบลของตน และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการจัดกิจกรรมและเส้นทางในการนำเที่ยวซึ่งเป็นเอกลักษณ์และสื่อถึงวิถีชีวิตของคนในตำบลโดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ดังนี้

1) แผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจากดำเนินการรวบรวมข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน จึงขอเสนอแผนและโครงการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาหนองทุ่มเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังรายละเอียดแผนพัฒนาและโครงการ ดังนี้

วิสัยทัศน์องค์กรรวมของชุมชน “เป็นชุมชนแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

แผนงาน : แผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โครงการ : (1) ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์
(2) อบรมความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ
(3) อบรมความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวและบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัส

วัฒนธรรมชนบท(Home stay)

(4) พัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว
(5) พัฒนาการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

หลักการและเหตุผล

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียง เน้นที่ระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่คนในชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองได้ในระดับประหยัดก่อน แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาไปสู่ขั้นก้าวหน้าและเข้มแข็งขึ้น ทั้งนี้ ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เป็นอีกตำบลหนึ่งที่มี การส่งเสริมและน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

แต่จากสภาพปัจจุบันที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนตำบลนาหนองทุ่ม ซึ่งได้ดำเนินการในปัจจุบันและได้จดทะเบียนกับทางราชการ จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด กลุ่มเย็บผ้าสตรีบ้านข้าฝักหนาม กลุ่มวิถิฉม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส และอุปสรรค

โดยการทำ Focus
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Group ผู้บริหาร / ผู้นำชุมชน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด ประสบปัญหาหลัก 3 ประการ คือ (1) ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอน (2) สมาชิกกลุ่มอาชีพขาดความรู้ในการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ และ(3) ต้นทุนการผลิตสูง นอกจากนี้กลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด ยังประสบปัญหาการจำกัดการผลิตเฉพาะเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน เป็นประจำทุกปี และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขาดความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว

ประกอบกับผลการวิเคราะห์ บทสัมภาษณ์ประธานกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด พบว่า กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประสบปัญหาศักยภาพในการบริหารจัดการต่ำ ทั้งในด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการเงินและบัญชี และด้านการตลาด จากข้อมูลการวิจัยข้างต้นสามารถประเมินได้ว่าสามกลุ่มอาชีพดังกล่าวมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมุ่งให้ความสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกของกลุ่มอาชีพด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการเงินและบัญชี ด้านการตลาดและการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสชนบททำให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่พักรวมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(Home stay) แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์

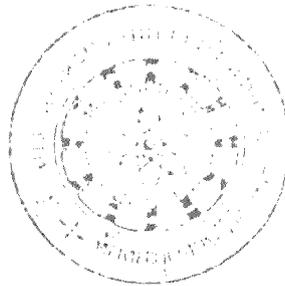
1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตสินค้า ด้านการเงินและบัญชี และด้านการตลาด ให้กับกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อพัฒนาวิสาหกิจกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เป้าหมาย

1. การพัฒนาความรู้ในด้านการจัดการ การเงิน/บัญชี การตลาดและการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสชนบททำให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่พักรวมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์) Home stay แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. การพัฒนาความรู้ในด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ และการหาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ
3. ส่งเสริมให้มีระเบียบกลุ่มอาชีพ และการจัดโครงสร้างกลุ่มอาชีพ เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพมีความยั่งยืนต่อไป
4. ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถนำความรู้ ทักษะที่เกิดจากการอบรมครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีสหกรณ์บ้านโนนชาด กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2) แผนกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบโฮมสเตย์ โดยเน้นให้เกิดการเรียนรู้ การใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. จัดทำการส่งเสริมการขายโดยเน้นการท่องเที่ยวตามกลุ่ม อายุของนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัยเด็ก(อายุต่ำกว่า15ขวบ) กลุ่มวัยรุ่น(16-30ปี) กลุ่มวัยผู้ใหญ่ (ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป)
3. จัดทำคู่มือแผนปฏิบัติการ ภายในกลุ่มอาชีพให้มีความชัดเจน
4. จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของกลุ่มให้มีความชัดเจน เพื่อของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ
5. จัดแสดงนิทรรศการ ตามงานต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอชุมแพ
6. ติดต่อหน่วยงานด้านสื่อ เพื่อจัดทำกรโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆได้แก่ป้ายไว้นิลแผ่นพับและนิตยสารการท่องเที่ยว
7. จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวของอำเภอชุมแพให้มีความทันสมัย
8. ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ตามแบบวิถีชีวิตของคนในชุมชน
9. จัดแสดงสินค้าที่ระลึกให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ให้เข้าไปซื้อภายในร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
10. ราคาสินค้าที่ระลึก ไม่ควรมีราคาสูง

ตารางที่ 4.21 แผนโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตำบล นาหนองทุ่ม อำเภอ ชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น

ที่	โครงการ / กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย(ผลผลิตโครงการ)	ช่วงเวลา			แหล่งงบประมาณที่คาดว่าจะได้มา	ลำดับความสำคัญ
				ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556		
1.	โครงการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์	-เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะ -เพื่อเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ -เพื่อพัฒนารูปแบบการผลิตให้มีความหลากหลายและสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน	เป้าหมาย(ผลผลิตโครงการ) -กลุ่มสามารถพัฒนารูปแบบการผลิตให้หลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า -เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นของที่ระลึก	10,000 บาท	10,000 บาท	-	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ -สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 -ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายร้อยละ 80 -สามารถแข่งขันด้านการตลาดสูงขึ้นร้อยละ 50 -สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่ม ร้อยละ 60	1
2.	โครงการให้ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(Home stay)	- เพื่อเพิ่มความรู้ในการนำเที่ยว - เพื่อเพิ่มความรู้ในการการบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(Home stay)	กลุ่มสามารถจัดการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	20,000 บาท	20,000 บาท	-	สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 -สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่ม ร้อยละ 60	2
3.	โครงการให้ความรู้ด้านการบริหารกลุ่มอาชีพ	-เพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดโครงสร้างองค์กร -เพื่อจัดทำระเบียบกลุ่มอาชีพ	กลุ่มมีระเบียบกลุ่มอาชีพ และการจัดโครงสร้างกลุ่มอาชีพ เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพมีความยั่งยืนต่อไป	20,000 บาท	20,000 บาท	-	- สามารถทำงานรวมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน - สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80	3
4.	โครงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวกับหน่วยงานภายนอก	-เพื่อสร้างความร่วมมือกับกรมอุทยานฯ -เพื่อสร้างความร่วมมือกับกระทรวงการท่องเที่ยว	แผนความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลนาหนองทุ่ม	10,000 บาท	10,000 บาท	-	-พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบ -พัฒนาเส้นทางกิจกรรมภาคเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	4
5	โครงการประชาสัมพันธ์	-เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว	เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	10,000 บาท	10,000 บาท	-	-จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 30	5